

Kiehtova ja uhattu kosteikkoluonto

Tero Kirjosalo / Korkeasaaren koululaiskonferenssi 19.3.2026

Mitä kosteikot ovat?

Miksi kosteikkoluonto on niin monimuotoista?

Millaisia lajeja kosteikoilla elää?

Missä ja millaisia kosteikkoja Suomessa ja muualla maailmassa on?

Miksi kosteikot ovat tärkeitä luonnolle ja ihmisille?

Mitkä asiat uhkaavat kosteikkoja ja niiden lajeja?

Miten näitä uhkia voidaan torjua ja ratkaista?

luonnossa

tarhaoloissa

Mikä on kosteikko?

= wetland

- Kosteikko on luontotyyppi, joka on suuren osan vuodesta veden peitossa tai joko märkä tai kostea.
- Kosteikot ovat vaihettumisvyöhykkeitä kiinteän maan ja avoveden välillä, ja niille on ominaista erityinen vesi- ja kosteikkokasvillisuus.

Erilaisia kosteikkoja

lammet, järvet, merenlahdet

jokien ja purojen
rannat

marskimaat

mangrovemetsät/suot

tulvatasangot

suot

suistot

koralliriutat

Ihmisen rakentamia kosteikkoja

kalankasvatusaltaat

hulevesipuistot

kaupunkisuot

**veden-
puhdistus-
kosteikot**

**maatalous-
kosteikot**

puistolammikot

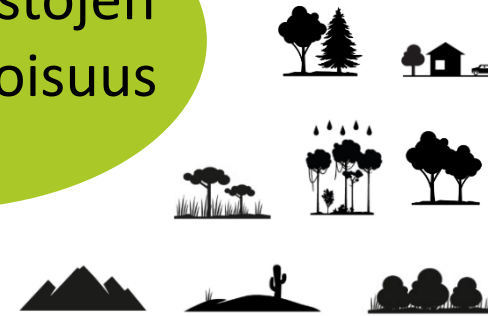
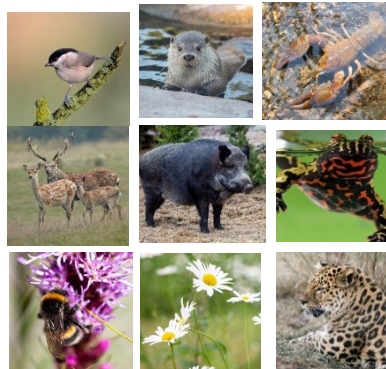
Luonnon monimuotoisuus

= biodiversiteetti
= luonnonkirjo

Yksilöiden
monimuotoisuus

Lajien
monimuotoisuus

Elinympäristöjen
monimuotoisuus

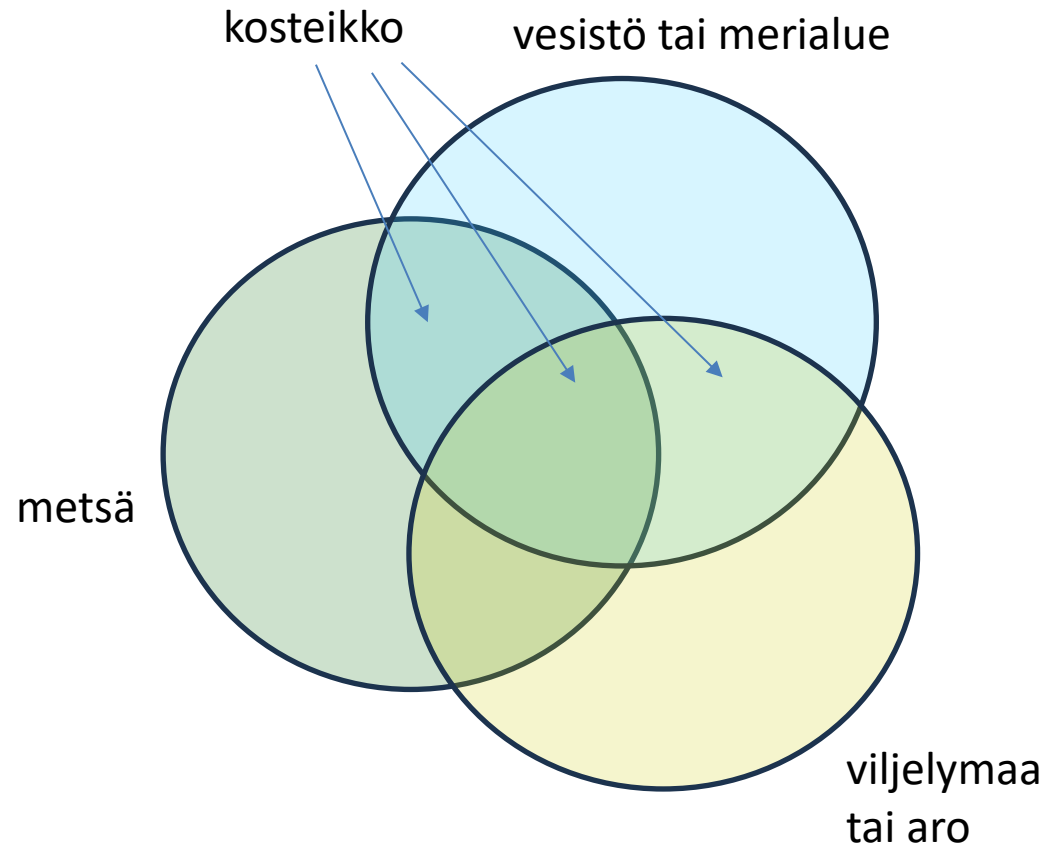

**Monimuotoinen luonto
selviytyy paremmin
muutoksista kuin
yksipuolinen luonto!**

Miksi kosteikkoluonto on niin monimuotoista?

- Kosteikot ovat vetinen ympäristö → vesi on elämän (ja monimuotoisuuden) edellytys.
- Kosteikot sijaitsevat eri elinympäristöjen rajavyöhykkeessä → niissä viihtyy monien elinympäristöjen lajistoa.
- Moni laji on aikojen kuluessa sopeutunut elämään vain kosteikoilla.

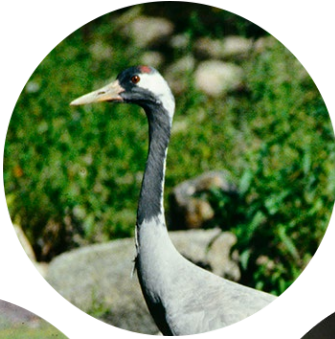

Kosteikkojen eläinlajeja: lintuja

hyasinttiara

kurki

rubini-iibis

yöhaikara

mustahaikara

kyhmyjoutsen

kruunu-
kurki

flamingot

harmaahaikara

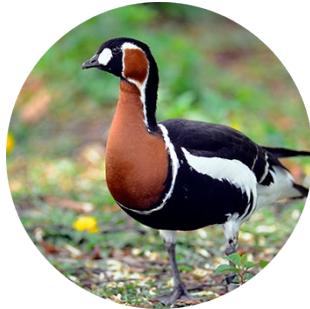
kattohaikara

haapana

punakaulahanhi

pelikaanit

mandariini-
sorsa

Kosteikkojen eläinlajeja: nisäkkäitä

sukko

vaivaishiiri

virtahepo

aasiannorsu

nutria

vesikko

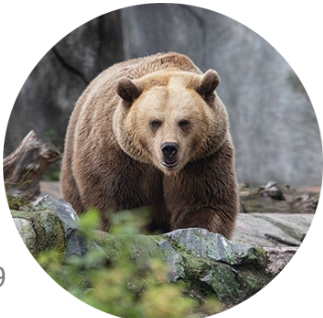
majava

kapybara

tiikeri

karhu

Kosteikkojen eläinlajeja: matelijoita & sammakkoeläimiä

ruskosammakko

nuijapää

vihersammakko

sammakonkutu

rantakäärme

sileäotsakaimaani

aksolotli

amazonin-jokikilpikonna

vaippakilpikonna

kultamantella

Kosteikkojen eläinlajeja: kaloja ja selkärangattomia

sudenkorento

kivikoralli

puhdistajakatkarapu

tuliherttuakala

vesimittari

merivuokko ja vuokkokala

kaulusvälskäri

vesikirppu

malluainen

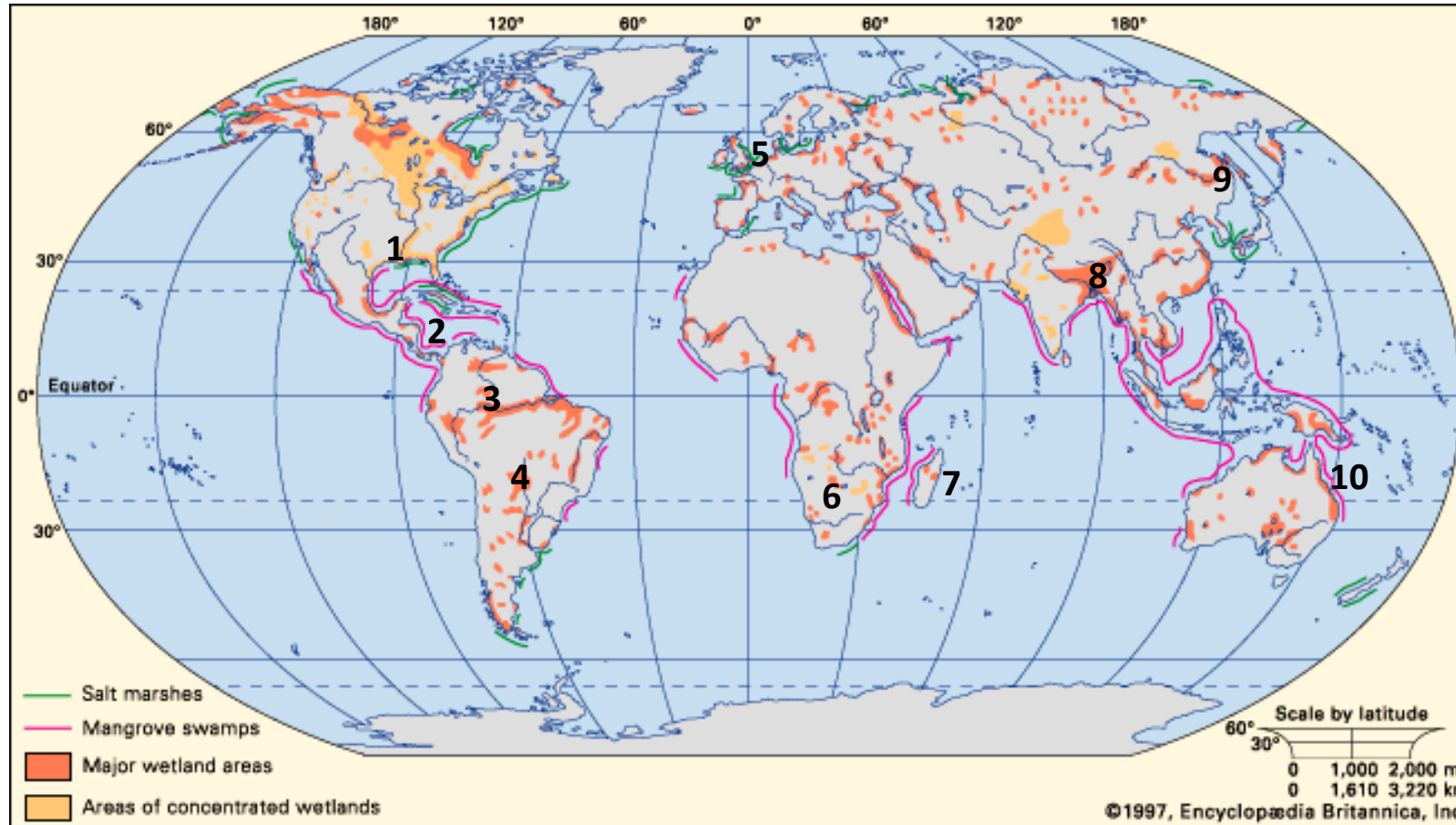
seepravälskäri

ylikersanttikala & pehmytkoralli

Missä kosteikkoja on?

Lähde: <https://www.britannica.com/science/wetland/Wetland-functions-and-ecosystem-benefits#/media/1/641299/40>

1. Mississippi-joen suisto
2. Karibianmeren mangrovemetsät
3. Amazonin ja Orinocon vesistöt
4. Pantanal
5. Pohjameren marskimaat
6. Okavangon suisto
7. Torotorofotsy
8. Gangesin suisto
9. Amur-joen suisto
10. Iso Valliriutta

Uhanalaiset kosteikot

Kosteikkoluontoa uhkaa moni asia

Kuivatus

- viljelymaiden tieltä
- asutuksen tieltä
- metsittämiseksi

Ilmastonmuutos

- kuivuuden lisääntyminen
- sään ääri-ilmiöt
- meriveden lämpeneminen ja menrenpinnan nousu

Vesistöjen muutokset

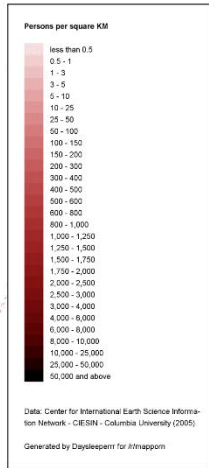
- jokien patoaminen, vesivoima → vedenpinnan muutokset
- rehevöityminen
- saasteet
- öljyvuodot ja muut ympäristömyrkyt

Laiton metsästys, pyydystäminen ja häirintä

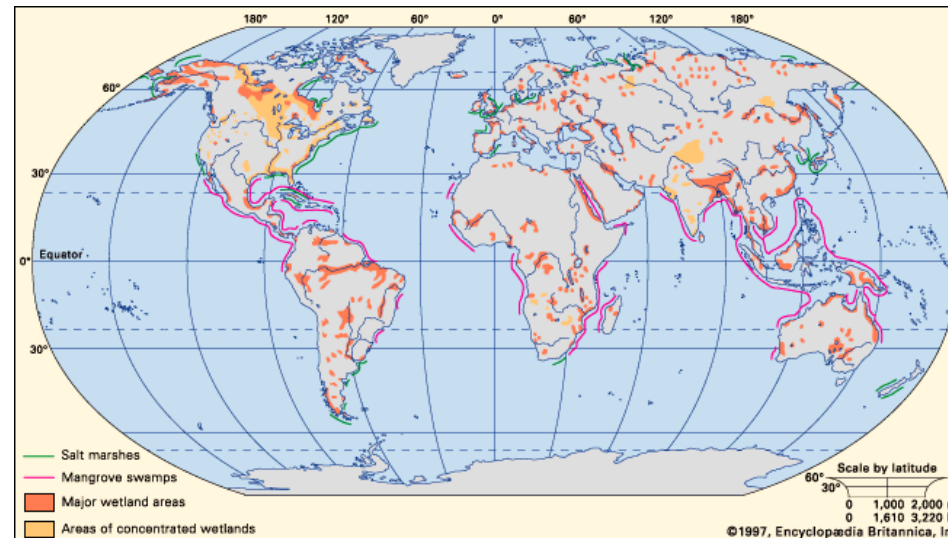
- ravinnoksi
- koristeeksi
- perinteisen lääketieteen tarpeisiin
- lemmikkimarkkinoille

Väestötiheydet ja kosteikkoalueet sijaitsevat usein samoilla alueilla.

Mitä vaikutuksia tällä on?

Mitä väliä?

Miksi kosteikot ovat tärkeitä?

- Elinympäristö monille lajeille koko- tai osa-aikaisesti (lisääntyminen, muuttomatkan levähdysalue, talvehtiminen, ympärivuotinen asuminen)
→ noin 40 % maailman kasvi- ja eläinlajeista elää tai lisääntyy kosteikoilla!
- Tulvasuojelu: tulvahuippujen tasaus
- Ravinteiden suodatus ja sidonta → vesien puhdistus
- Ilmastonmuutoksen hillintä (sitovat hiiltä)
- Ruokaturva ja elinkeinot (esim. riisinviljely, kalastus)
- Kastelu- ja juomavettä ihmisille
- Muut ekosysteemipalvelut, kuten retkeily

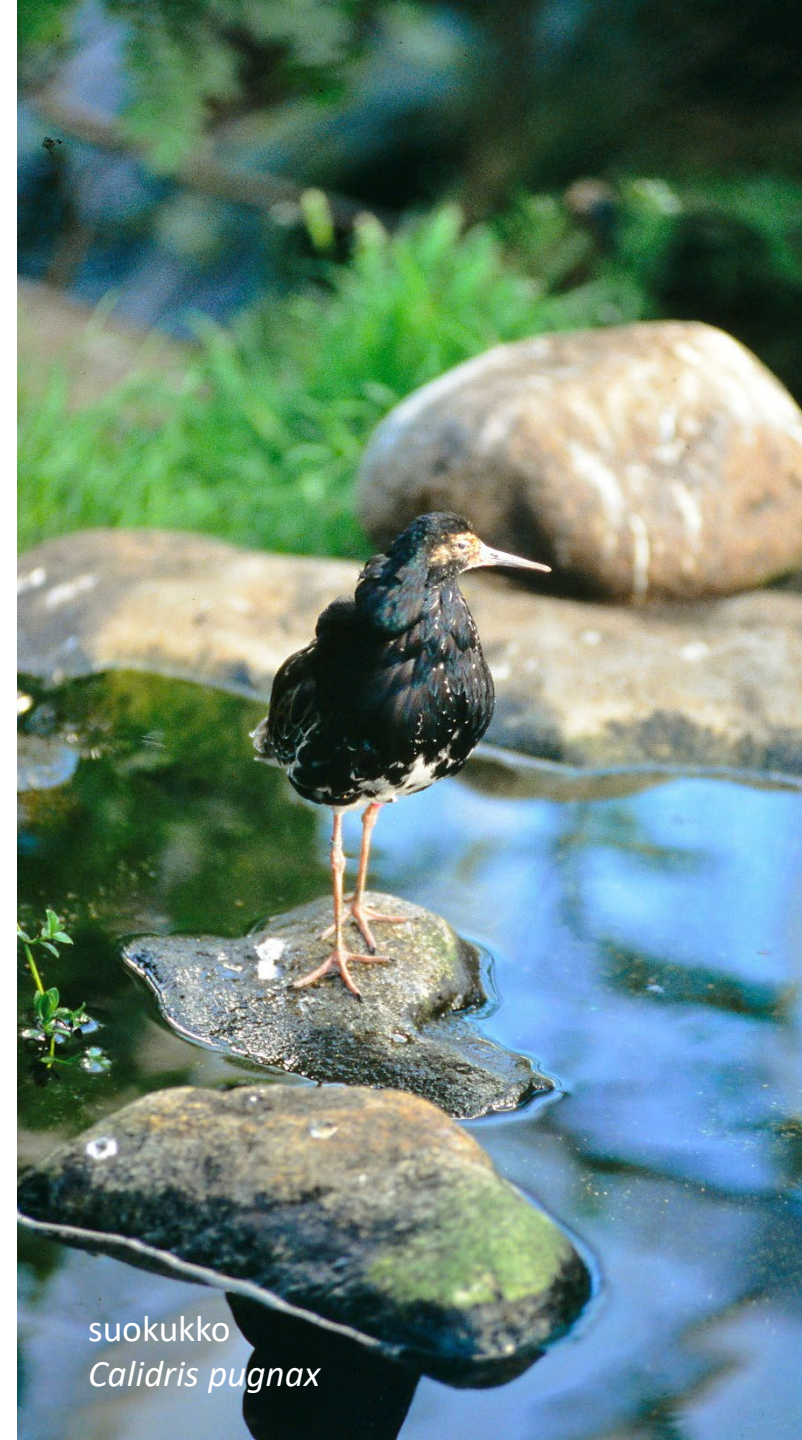

Valkoposki-, kilju-, tundra-, punakaula- ja sepelhanhia.

Kosteikkoja kutsutaan
joskus “maapallon
munuaisiksi”.

Miksi kosteikot ovat tärkeitä?

- Kosteikoilla on merkitystä ilmastonmuutokseen varautumisessa
→ kaupunkeihin suunnitellaan ja rakennetaan nykyään myös keinotekoisia kosteikkoja:
 - kosteikkopuistot
 - hulevesipuistot
 - kaupunkisuot
- Keräävät ja varastoivat sadevettä
- Tasaavat tulvia
- Lammikot toimivat kuivalla kaudella vesivarastoina
- Kaupunkeihin rakennetut keinotekoiset kosteikot lisäävät myös kaupunkiluonnon monimuotoisuutta ja toimivat elinympäristöinä eläin- ja kasvilajeille.

suokukko
Calidris pugnax

Entäs Suomessa?

Suomessa on arvokkaita kosteikkoja

- Suomen maapinta-alasta noin 25% on kosteikkoa
- Valtakunnallisesti merkittävimpiä ovat mm.
 - Liminganlahti (Oulun seutu)
 - Siikalahti (Parikkala)
 - Vanhankaupunginlahti (Helsinki)
 - Täktom ja muu Hangon rannikko (Hanko)
 - Teuravuoman suo (Kolari)
- Kosteikkolajisto Suomessa on jo pitkään taantunut.

Lähikosteikot kunniaan:

- Laajalahti (Espoo)
- Suomenojan puhdistamo (Espoo)
- Vanhankaupunginlahti-Viikki (Helsinki)
- Vesijättömaan kunnostettu kosteikko (Hyvinkää)
- Luhdanjoen laakso (Lahti)
- Rantamo-Seitteli (Järvenpää-Tuusula)

tavi

telkkä

Kosteikkojen uhanalaisia eläinlajeja Suomessa

LC NT VU EN **CR ÄÄRIMMÄISEN UHANALAINEN** EW

punasotka

kiljuhanhi

suokukko

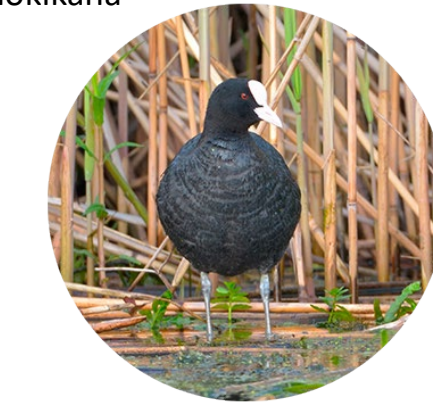
LC NT VU EN **ERITTÄIN UHANALAINEN** CR EW

tukkasotka

merisirri

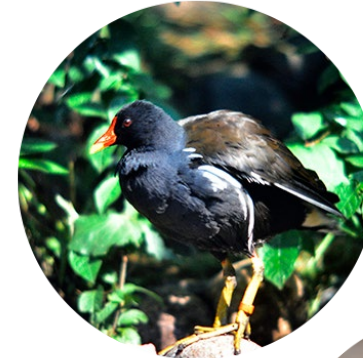

nokikana

saimaannorppa

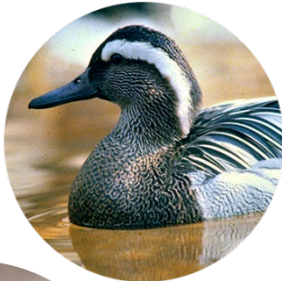
LC NT VU **VAARANTUNUT** EN CR EW

liejukana

naurulokki

heinätavi

LC NT **SILMÄLLÄPIDETTÄVÄ** VU EN CR EW

valkoviklo

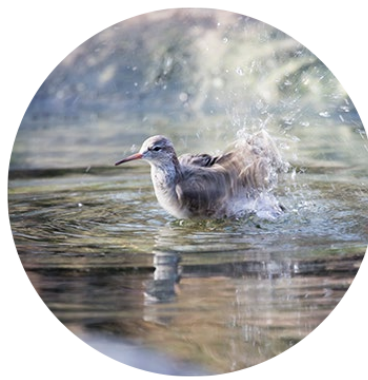
punajalkaviklo

Suokukko

(*Calidris pugnax*)

- Pesii Pohjois-Euraasian soilla, talvehtii Etelä-Euroopan ja Afrikan (sekä Etelä-Aasian) kosteikoilla.
- Maailmanlaajuisesti vähenevä laji (silti luokitellaan vielä elinvoimaiseksi, LC).
- Suomessa luokitellaan äärimmäisen uhanalaiseksi (2015-) → taantunut huomattavasti viime vuosikymmeninä (kanta pienentynyt n. 92 % aikavälillä 1980–2024)
- Syynä kannan taantumiselle pidetään erityisesti muutoksia muutto- ja talvehtimisalueilla.
- Noudattaa samaa trendiä kuin monet muut kosteikkolajit.
- Koiraat talvehtivat Länsi-Euroopassa ja Välimeren seudulla, naaraat trooppisessa Afrikassa.

LC NT VU EN CR **ÄÄRIMMÄISEN UHANALAINEN** EW

Eläintarhojen yhteinen suojelukampanja

EAZA: Wetlands for life 2026–27

- Euroopan eläintarhajärjestö EAZA:lla on yhteisiä suojelukampanjoita → meneillään olevan kampanjan kohteena on monimuotoinen kosteikoluonto.
- MISSIO: Valjastaa EAZA-yhteisön asiantuntemus, kokemus ja vaikutusvalta kosteikkojen ja niiden biologisen monimuotoisuuden suojelemiseksi.
- Eläintarhat ja luonnossa suojelutyötä tekevät yhdistävät voimansa kosteikkojen ja siellä elävien lajien suojelemiseksi!

**wetlands
for life**

EAZA CONSERVATION
CAMPAIGN 2026 - 2027

Wetlands for life –kampanjan tavoitteet

- Varainkeruu
- Ymmärryksen lisääminen kosteikkoluonnosta ja sen merkityksestä
- Osallistuminen suojeluun ja kosteikkojen kunnostukseen
- Vedensäästö ja -hallintatoimet

**wetlands
for life**

EAZA CONSERVATION
CAMPAIGN 2026 - 2027

pikkuflamingo

ruskosammakko

Kampanjan lippulaivalajit

Kampanjan lippulaivalajeiksi on valittu flamingot (6 lajia)

Varainkeruu kohdistuu valituille hankkeille flamingojen esiintymisalueilla

- Välimeren alue ja Länsi-Afrikka (flamingo)
- Etelä-Amerikka (andienflamingo, chilenflamingo, punanflamingo)
- Karibia (karibianflamingo)
- Etelä-Aasia (flamingo, pikkuflamingo)
- Etelä- ja Itä-Afrikka (pikkuflamingo, flamingo)

Suojelemalla flamingojen suosimia alueita moni muu näillä alueilla elävä laji saa samalla suojelua.

chilenflamingo
Phoenicopterus chilensis

Korkeasaaren rooli kampanjassa

- Koululaiskonferenssi!
- Pääsiäissaari-tapahtumassa kosteikkopiste ja varainkeruu.
- Omien kosteikkolajien kautta asian esillä pitäminen.
- Viestintä: nostoja somessa ja nettisivuilla pitkin vuotta
- Varainkeruu ja lahjoitus suojelutyöhön paikan päällä Tansaniassa: Natron-järvi
- Hulevesisuunnittelua

suokukko

**wetlands
for life**

EAZA CONSERVATION
CAMPAIGN 2026 - 2027

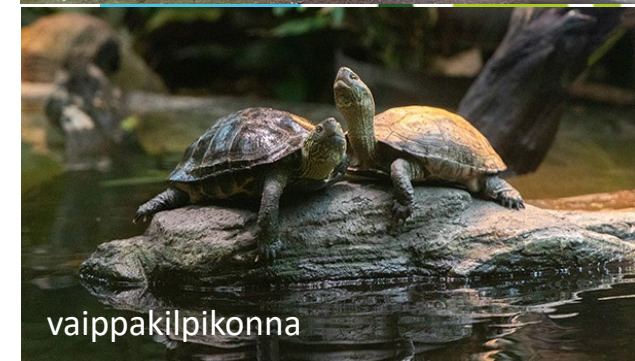
Korkeasaari ZOO

riutta-akvaario: mm. kaulusväliskäri

mandariinisorsa

vaippakilpikonna

sileäotsakaimaani

Suojeluhanke Natron-järvellä

- Lähes 75% koko maailman pikkuflamingopopulaatiosta elää alueella.
- Alue toimii myös mm. suokukkonaaraiden talvehtimisalueena, kattohaikaroiden muutto- ja talvehtimisalueena sekä kruunukurjen elinalueena.
- Merkittävin uhka on soodan louhinta; aluetta ei ole toistaiseksi lainkaan suojeltu.
- Hankkeen tavoitteena on
 - kehittää paikallisten johtamaa ekoturismia alueelle (tuo toimeentuloa ja kannustaa suojelemaan aluetta)
 - parantaa paikallisyhteisöjen toimeentuloa ja puhtaan veden saantia
 - parantaa kosteikon suojelustatusta ja ehkäistä uusien kaivosten aiheuttamaa uhkaa.

PRE-SELECTED #1 CAMPAIGN PROJECT

SECURING LAKE NATRON'S ECOLOGICAL INTEGRITY THROUGH COMMUNITY-LED CONSERVATION

- By strengthening **community stewardship** of Lake Natron through capacity building and awareness
- By providing **secure water access** and building community resilience in Wosiwosi village
- By **promoting ecotourism** as a sustainable livelihood and conservation incentive in Magadini and Wosiwosi villages
- By **monitoring** flamingo population, breeding and hydrological changes

BIGGEST THREAT

Soda-ash mining operations

YOUR DONATION WILL HELP REALISE

- **Workshops** for communities and schools
- Secured **clean water** for families
- Development of new **livelihood skills**
- A **Community-Based Organisation** leading ecotourism
- Establishment of a **community fund**
- **Training** guides in ecotourism and International Bird Area monitoring
- **Tracking** water health and flamingo breeding

FUNDRAISING TARGET: €76,500

IMPLEMENTING ORGANISATIONS

Maasai Pastoralist
Development
Organisation
(MPDO-LARETO)

SCAN ME TO DONATE

Suojelutyötä tarvitaan

Ramsarin sopimus turvaa kosteikkoluontoa

- Kansainvälinen sopimus kosteikkojen ja vesialueiden suojelusta
- Solmittu Iranissa Ramsarin kaupungissa 1971
- 152 valtiota allekirjoittanut
- 1752 kohdetta eri puolilla maailmaa (yhteensä noin 161 miljoonaa hehtaaria)
- Suomessa on 49 Ramsar-kohdetta (yhteensä lähes 800 000 hehtaaria), kaikki ovat Natura-alueita
- Kansainvälisiä yhteistyötahoja mm. IUCN, WWF, Birdlife international ja Wildfowl and Wetlands Trust (WWT)

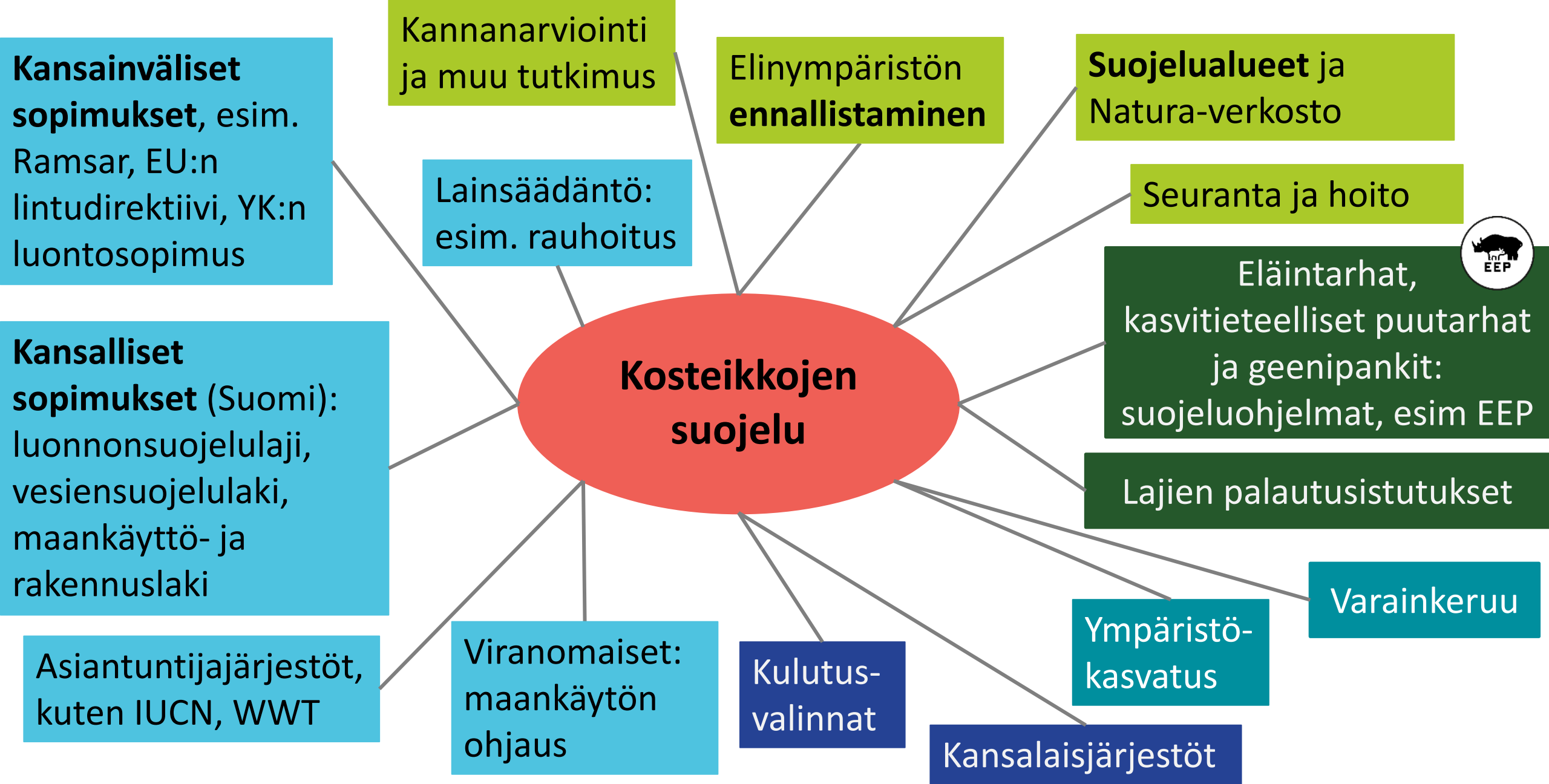

YK:n luontosopimus on merkittävä saavutus

- Sopimus solmittiin YK:n luontokokouksessa joulukuussa 2022.
- Montrealissa järjestettyyn kokoukseen osallistui lähes 200 valtiota.
- Tavoitteena on luontokadon pysäyttäminen vuoteen 2030 mennessä.
 - 30 % maailman maa- ja vesialueista täytyy suojella.
 - Vähintään 30 % tilaltaan heikentyneistä maa- ja vesialueista tulee ennallistaa.
- Aika näyttää, miten tavoitteet ja yhdessä sovitut asiat realisoituvat käytännössä...

flamingo

Rohkaiseva esimerkki Sloveniasta

Škocjanski zatokin luonnonsuojelualue Koperin kaupungissa

Škocjanski zatokin luonnonsuojelualue

- Koperin kaupungin keskellä oleva alue toimi aiemmin kaatopaikkana ja joutomaana.
- Muutaman aktiivisen luonnosta kiinnostuneen paikallisen nuoren aloitteesta ja satojen paikallisten vapaaehtoisten työn tuloksena alue on siivottu ja ennallistettu kukoistavaksi kosteikoksi → toiminut suojelualueena vuodesta 1998 alkaen.
- Alueella on myös vierailukeskus, jossa kerrotaan ja opetetaan alueen luonnosta, sen merkityksestä ja suojelusta koululaisille ja muille vierailijoille.
- Suojelualue ja vierailukeskus työllistää nykyään osan niistä nyt jo keski-ikäisistä nuorista, joiden aloitteesta alue kunnostettiin ja suojeltiin!
- Birdlife Slovenia hallinnoi suojelualueetta.
- Kosteikko toimii nykyään ihmisten levähdyspaikkana sekä eläin- ja kasvilajien elinympäristönä ja monien lintulajien muuton aikaisena levähdyspaikkana.
- Mukana Jyväskylän yliopiston CREA+BIRD-hankkeessa.

Voinko vaikuttaa itse?

Vinkkejä kosteikkojen suojeluun

- Retkeile kosteikkokohteissa, opi ja nauti niiden monimuotoisesta luonnosta.
- Anna kosteikkorauha lintujen pesimäaikana!
- Noudata kestäväää elämäntapaa ja tee kestäviä ja vastuullisia kulutusvalintoja – myös matkaillessa!
- Levitä eteenpäin oikeaa tietoa ja innosta muitakin toimimaan hyvän ja tärkeän asian puolesta.
- Voit lahjoittaa rahaa suojelutyöhön.
- Voit kouluttautua vaikuttavalle alalle.
- Osallistu ennallistamis- ja vieraslajien torjuntatalkoisiin.
- Osallistu vapaaehtoiseihin öljyntorjuntajoukkoihin.
- Laita aina roskat roskikseen, lajittele oikein ja kerää luonnosta löytämäsi roskat pois.

Huolehdi omasta
lähiympäristöstäsi!

Lopuksi

Pähkinäkuoressa

1. Kosteikko on elinympäristö, joka on suuren osan vuodesta veden peitossa, kostea tai märkä; esim. suo, rantavyöhyke, suisto, tulvatasanko ja koralliriutta.
2. Luonnon monimuotoisuus on suurta kosteikoilla.
3. Kosteikkoja uhkaavat mm. kuivuminen, saasteet ja rakentaminen, kosteikon lintulajeja uhkaa myös häirintä ja metsästys.
4. Kosteikot tasaavat tulvia, puhdistavat vesiä, ovat monien lajien elinympäristöä ja tarjoavat monenlaisia ekosysteemipalveluita.
5. Kansainvälisillä ja kansallisilla sopimuksilla sekä ennallistamisella suojellaan kosteikkoluontoa.
6. Euroopan eläintarhojen yhteisen suojelukampanjan 2026–27 kohteena on kosteikkoluonto.
7. Korkeasaarella kosteikkolajeja löytyy mm. Borealia-talosta sekä trooppisista taloista.
8. Jokainen voi omalla toiminnallaan edistää monimuotoisen kosteikkoluonnon suojelua.

suokukko
Calidris pugnax

Kiitos!

Korkeasaari

**wetlands
for life**

EAZA CONSERVATION
CAMPAIGN 2026 - 2027

suokukko
Calidris pugnax